

## Cerkvene zadeve.

### Novi zvonovi pri Sv. Bolfenku na Pohorji.

Kdo izmed dragih čitateljev »Gospodarja« ne pozna ponosne matere naših gor, mogočne Velike kape? Razgled z nje je prekrasen in zdi se človeku, da je ves svet od mogočnih koroških gor do nadoglednih ogerskih planjav, pa od sinjih gornještajarskih planin do blizu Trsta — njegov, tako je vse odprto pred njim. Kdo prešteje mogočna mesta, ponosne trge in lične vasi, katere zre njegovo oko raz te »kraljice Pohorja?« In cerkvic, koliko jih je po visokih hribovih in prijaznih gričih, ki so videti, kakor bi belega graha razsul po zeleni trati. Z eno besedo, razgled ta se ne da popisati, temveč videti in uživati ga je treba!

Vendar dragi čitatelj, ne bom te sedaj v poznej jeseni vabil na ta hrib, pač pa bi bil te rad povabil dne 30. oktobra k prijazni cerkvi Sv. Bolfenka, jedno uro pod Veliko kapo na severno stran. Ta na lični ravni med košatim pogorjem stoječa mična cerkva je od pridnih župljanov Ribniških še dosti oskrbljena. Nova streha, krasno izdelan veliki oltar in slikarija, ta je res priprosta, ker domača — vse to priča, da Sv. Bolfenk še ni popolno zapuščen. Najbolj žalostno je bilo zvonjenje, ker nekako osamljena dva mala zvana sta otožno klenkala in njun odmev se ni daleč razlegal. Vroča želja č. g. župnika in faranov je torej bila, pri-skrbeti novih zvonov, ali kje in kako zmoči stroške? Sedanjega sveta slaba navada namreč je, da se za božjo čast nerado kaj stori; kdor ima kaj, navadno stiska, da kar škriplje, kdor pa nima nič, tak pa s samo dobro voljo tudi dosti ne opravi. Vendar so se tu pa tam tudi častne izjeme, posebno imamo v podravski dolini, hvala Bogu, velikega dobrotnika cerkev, mnogočislana gospoda Janeza Pahernika. Njemu so goreči in čislani vlč. gosp. župnik priporočili to našo skrb in glej, kar naročil je dva nova krasna zvana pri g. Dencel-nu v Mariboru. Zgodilo se je to prav tiho, da še ni se dosti vedelo po fari, dokler ni bilo na prižnici oznanjeno: »V nedeljo, dne 30. oktobra bomo dva nova zvana spremili od g. Štrajharjeve hiše k cerkvi Sv. Bolfenka«. Le-to oznanilo je napolnilo vseh src z veseljem in hvaležnostjo do velikodušnega dobrotnika. Zgodilo se je tako in med gromenjem možnarjev spremili smo krasno okinčana zvana na odmenjeni kraj.

Bilo je krasno vreme dne 30. oktobra, ko se je zbrala neštevilna množica ljudi k slovesnosti, kakoršnje so sicer le redke. Do ednajstih smo potegnili nova zvana z jednim starim vred v zvonik, kjer so se kmalu oglašili z milim, lepo donečim in ubranim glasom; povabili so prvokrat vernike k službi božji. Sedaj so vlč. gosp. župnik v navdušenem govoru razložili pomen zvonjenja v besedah: Žive kličemo, mrtve obžalujemo, viharje strahujemo. H koncu so še prav iskreno zahvalili preblagega g. dobrotnika in prosili vernike, kedar koli slišijo teh zvonov glas, moliti za-nj kak očenaš. Opravičena je ta prošnja, ker okoli 10 centov težka zvana veljala sta lep denar.

Posvetni mogotci bodo morda z glavami zmajevali nad toliko darežljivostjo, ali mi pa rečemo z besedami Izveličarja: Marija si je najboljši del izvolila itd. Gosp. Pahernik si je izvolil najboljši del za ta in oni svet. Z obilnim blagoslovom bode obdana njegova hiša, ker »Bog nikomur dolžen ne ostane«, zraven tega pa bo njegovo ime med ljudstvom v najlepšem in hvaležnem spominu, ko bode nas vse že pokrival temni grob. In v dan sodbe Bog tudi ne bo gledal na posvetno čast in premoženje, temuč po zasluženju in dobrih delih bode vsakemu odločil večno plačilo.

H koncu še enkrat zakličem plemenitemu dobrotniku v imenu hvaležne Ribnice: Bog Te nam ohrani še dolga leta v prid veri in domovini! Pohorski.

### Cerkev Lurske Matere božje v Grižah.

Bilo je to veselje za Griško faro, ko se je dne 23. oktobra blagoslovila nova podružnica, od farne cerkve komaj 15 minut oddaljena cerkev Lurske Matere božje. Kdor se skoz Savinjsko dolino pelja, tega oči se že od daleč ozirajo na to krasno cerkvico, katera je res novi kinč, »lilija«, prekrasne te doline. V soboto, dne 22. oktobra je oznanjevalo glasno streljanje iz visoke »Bukovce«, da se bo v Grižah vršila svečanost, katere so komaj že pričakovali vsi Marijini častivci, da se bo blagoslovila lepa cerkev na prijaznem griču »Gradišću«. Kakor je sploh znano, pozidala se je ta cerkev le z milodari vrlih Marijinih otrok pod vodstvom preč. velezasluženega g. župnika Arzenškega, ki je znal, goreč za čast Božjo in Marije Device, navdušiti srca farmanov svojih in tudi z drugih far, da so podpirali to krasno, veličastno podjetje. Blagoslova božjega gotovo ni majkalo temu delu, kar spričuje to, da se je cerkva v tako kratkem času in tako krasno pozidala. Blagoslovili so jo preč. g. opat iz Celja. Podoba Lurske Device in Bernardike se je nesla v krasni procesiji iz farne cerkve na grič, na katerem cerkev stoji. Črez 130 belo oblečenih deklet in tisoče vernih, ki so prihiteli od daleč in blizo, se je vdeležilo te ginljive svečanosti. Cerkev, katera še samo s svojo krasno lego in s svojo zunanjo lepoto vsacega vabi, da bi jo obiskal, je od znotraj res krasno in umetno zmalana. Veliki altar svedoči o res umetniškem ukusu preč. g. župnika. Podoba Matere božje pa je tako lepa, tako ljubeznjiva, da se res človeku milo stori, kadar jo zagleda na prekrasnem tronu, in solze pridejo v oko in nehoté človek zakliče: Lurska Mati božja, prosi za nas Boga! — Pretekli teden se je obhajala gori slovesna tridnevnik in celi teden so se brale sv. maše za žive in mrtve dobrotnike Marija Lurske cerkve v fari in zunaj fare. Nova cerkev nima dozdej zvonov in tudi ne orgelj, pa z milodari se bo gotovo počasi vse oskrbelo. Bog in Marija in njeni častilci bodo že pomagali.

## Gospodarske stvari.

### Vrabelj in njegova korist.

Zima se bliža, in ž njo nastopijo za ptice, ki ta mrzli letni čas pri nas prebijejo, slabi časi, časi, v katerih je gorje, glad in trpljenje ptic usoda. A kako se naj mi vedemo proti tem nesrečnikom? Vsmilimo se jih, podpirajmo jih, posebno tiste, ki so nam koristni, v boju za življenje in obstanek, hranimo jih, a ne bomo njih sovražniki in zatiralci!

Takim pticem, ki se po zimi pri nas mudijo, pripada tudi vrabelj; tudi on si človeško velikodušnost in vsmiljenje rad izkoristi, in to tem bolj in sitneje nego drugi njegovi tovariši. Radi tega tedaj kaže in je umestno prevdarjati, v koliko nam vrabelj koristi, v koliko nam škoduje, je-li nam v večjo korist, je-li v večjo škodo. Poprej pa nekoliko o vrablji ali vrabcu samem! Pri nas živi dvoje vrst vrabcev, tako zvani »domači« vrabec in »poljski« vrabec. Razločujemo oba po tem, da je domači večji nego poljski in da živi, kakor že njegovo ime poveda, v obližju človeških stanovališč in poslopij, kjer si išče vsakdanjo svojo hrano, manjši brat njegov pa se raje po polju in travnikih potika. Razlikujeta se tudi v hrani: vsakemu so bolj priljubljena posebna

semena, poseben živež; vendar ni tukaj razložek tako velikega pomena. Je-li vrabec kmetovalcu bolj škodljiv, kakor koristen, na to vprašanje odgovoriti ni posebno lahko; zato je treba dobrega prevdarka.

Nedvomno je, da je vrabec kmetu na kvar, da škoduje njegovemu sadnemu vrtu, njegovemu polju, in istotako je dognana stvar, da je nekatere dežele popolnoma preplal, postavil njihov največji sovražnik. Zato sta nam v dokaz svetovna dela, katera sta se najbolj pozno našla, Amerika in še mlajša Avstralija. Ali kdo je vendar vrabec v te oddaljene kraje zanesel? — Človek sam. In zdaj so se tako pomnožili in v takem številu nastopijo, da so prava šiba božja za te dežele, sovražniki in zatiralci vsega gospodarstvenega in poljskega napredka. V Ameriko so se prinesli najprej okoli leta 1853. in zaplodili in pomnožili se tako hitro, da jih sedaj čez 30 let povsod, posebno v severni Ameriki, kar mrgoli. Pritožbe radi velikega števila vrabcev, radi velike škode, katero so povzročili, množile so se od dneva do dneva ter je zaradi tega ameriška vlada bila primorana, tem pritožbam se odzvati, iskala je navlaš za to posebno komisijo, koja je imela nalogo, to stvar preiskovati. In kaj je ta komisija ukrenila? — Da je vrabec škodljiv, zelo škodljiv gospodarstvenemu napredku in da zaradi tega ni vreden zakonitega varstva, temveč se naj kolikor mogoče zatira. Ukrenilo se je po zakonu, mladiče vrabčeve pridno vničevati, ptice roparice, ki se ob vrabcih živijo, bolj varovati ter posebno na to paziti, da se ta sitnež tudi v druge kraje, v katerih še ni tolike nevarnosti, ne zanesa. Ob enem je ta komisija tudi opazila, da se vrabec v Ameriki veliko izdatneje množi, da po šestkrat v enem letu rodi in vrhu tega še celo vrsto koristnih nam ptičev preganja. Na Angleškem računijo škodo, katero vrabci vsako leto napravijo na 8 milijonov, v Avstraliji na 11 milijonov goldinarjev, v severni Ameriki se niti v številkah izraziti ne more. Zayladalo je celo mnenje, da so vrabci bolj škodljivi, kakor kobilice in gosenice.

Kar se Avstrije in ožje naše domovine Stajarske dostaje, je stvar v tem oziru nekaj boljša nego v omenjenih deželah. Vzrok temu je, da so naši kraji bolj gorati in radi tega za vrabce manj ugodni, in jim je pri nas tudi nekako mrzlo; vendar jih je tudi pri nas več nego preveč.

Če hočemo na vprašanje odgovoriti, so-li vrabci zakonitega varstva vredni ali ne, moramo si vse njih življenje predočiti in način, kako si svojo hrano iščejo. Njihova hrana je različna, prikladna baš letnemu času. V obče se živijo ob zrnju in semenih, v časih tudi ob žuželkah, črvih, raznem mrčesu; mnogokrat se celo lotijo zelišč, nežnih popkov, mladega listja na drevesu in rastlinah itd.

Škodo, katero nam vrabci delajo, razločujemo v dva dela: 1. v škodo na polju, in 2. v škodo, katero nam povzročijo na drevesih, v goricah, v vrtih. Škoda na polju je veliko večja in za kmetovalca tudi nevarnejša: pšenica, rž, ječmen, to je njih hrana, ob kateri se živijo največji del leta. Ugaja pa jim najbolj zrnje, dokler je še nežno in mehko in v tem času se najrajši potikajo po polju. A uzadovolji jih tudi trdo, popolnoma dozorelo zrnje, in po zimi, ko jim glad trka na duri, pribeže v škodnje in med perotnino, s katero si v lepi složnosti polnijo prazne želodce. Istotako se včasih lotijo — in to velja posebno o poljskem vrabcu — ovsa, prosa in maka. A nikakor jim ne ugaja koruza niti ajda, in škoda v tem oziru je popolnoma majhna ter brez vsakega pomena.

Sadnim vrtom pa škodujejo vrabci s tem, da obkljujejo sadje, ki je dozorelo ali pa je ravno na tem, da dozori, kakor črešnje, slive, grozdje, še bolj pa po

svoji grdi navadi, da vničijo popke in cvete na jabelkah in hruškah. Velikokrat se je tudi trdilo, da se vrabci prežaje na škodljive gosenice in metulčke lotijo popkov in cvetov in tako, čeravno s škodljivim mrčesom tudi dotični cvet vničijo, dobrodejno vplivajo na razvoj in vspevanje sadnega drevesa. V vrtu pa dela vrabec neprijetnostij s tem, da izruva mlado sočivje in nežne rastlinice, ki so radi lepoticja nasajene, a povzije le najboljše gorenje dele.

Še marsikaj drugega se šteje vrabcu v greh: da je nepovaljen preiskovalec slamnatih streh, iz katerih puli in trga za svoje gnjezdo slamo, da zalezuje koristne ptiče, kakor senice, kojim vpleni gnjezda — in s tem nam je po nekaterih mnenju v večji kvar nego na polju in vrtu — in poljskemu vrabcu se še podtika, da ima pogin marsikatero bučelo na svoji vesti.

Korist vrabca omejuje se na to, da ugonobi nekaj škodljivih zelišč in žuželk, zadnje posebno v času, v katerem morajo svojim mladičem dovažati hrane, kebrov, pajkov, polžev, glist itd. Vendar se tudi s tem ne kaže posebno koristnega, osobito ker mnogokrat zatira žuželke, ki kmetovalcu niti niso v kvar. Če pa nekateri menijo, da nam koristi, ker zalezuje gosenice, omenimo, da velikokrat ugonablja le take, ki nam niso nikakor škodljive, a da jih še večkrat zanemarja in jim v največjem obližju dovoli prostora, kolikor ga potrebujejo; kosmate gosenice pa mu nikakor ne prijaajo.

Videli smo, da nam vrabec primeroma veliko več škoduje nego koristi, da tedaj ni vreden našega varstva, naše podpore, temveč da ga zatremo. A da ga v tem mrzlem času, ki je za-nj čas pokore, podpiras ali ne, naj ti narekuje izkušnja, razum in srce.

**Sejmovi.** Dne 19. novembra v Radgoni, v Ivniku, v Šentjuriji na Pesnici, na Ljubnem, v Posredu, na Gorenji Polskavi in v Gorenjem Gradcu. Dne 21. novembra v Arveži, v Šentjuriji na Ščavnici, v Šentjuriji pod Tabrom in v Svetinah pri Celji. Dne 22. novembra v Arnoži. Dne 23. novembra pri Sv. Marjeti na Pesnici.

## Dopisi.

**Iz Prihove.** (Žalostni in veseli dogodki.) Poletni in jesenski čas smo se prepričevali, kako je vse minljivo. Košenina je cele tedne ležala, ker je junija in julija pogosto deževalo; sem štel: junija je bilo 16 deževnih dni. Nad zelje so prišle gosenice. Kjer niso trsja škropili, tam je hitro rjavelo. Dne 4. septembra je prihrula huda toča na levo od cerkve in čez Kacenek najhujše, koder rase najboljša kapljica; nekateri so si komaj sline po moštu z njim splahnili. Se septembra je bilo grozdje trdo, vendar večni Bog bodi zahvaljen, kar je mošta, je korenjak; pravijo, da je v nekaterih legah tako dober, kakor od 90. leta. Škoda pa, da so ga toliko kradli ptiči, katerim so perotnice zrastle, in pa tudi taki, ki jih nimajo. — Ljudje po Sevcu zlo bolehalo, muči jih legar; šest jih je bilo sprevidenih, ena ženska je umrla. Dne 24. julija se je vtopila dveletna Marija Enc pri mlinu pod Razkvcem. Vse te spremembe opominjajo, naj se človek veliko ne zanaša na življenje, ampak Boga prosi in hvali, da nas še ohranjuje, ter naj na oboje bolj pazi in manj zapravlja. — Nekaj sprememb nas je razveselilo. Dne 21. avgusta je bila nova maša. Gospod primicijant je prišel domú tak, da bi ne dal rad poštenega groša za-nje; usmiljeni Bog mu je dal milost, da je po dolgem počitku, dne 1. oktobra močen odšel na faro. Drug napol domačin, gosp. nadučitelja sin, je opravil svojo novo mašo v Tinji na Ko-